

stoletju po vsi zemlji udomačil. V svoji enoličnosti ne podaje on človeku nikakega družega užitka, nego ga ima v navadni šumi. Skozi park se vije samo ena pot, drugih potov in stezā tu ni. Anglež najraje hodi sem in tje po tratini, in vsako umetno razrejevanje drevja bi se mu videlo kot kratenje osebne njegove slobode.

Politične stvari.

Spominek „Turjaškega“ in državni zbor.

Neprijazen sprejem nemških turnarjev, ki so povodom razkritja spominske plošče nemškega pesnika „Turjaškega“ hoteli Ljubljani nakloniti velikonemško demonstracijo, dal je naravno velikonemcem državnega zbora povod, z interpelacijo poskusiti naskok na slovenski narod in pa na vlado in mestni zastop ljubljanski.

Interpelanti Menger, Heilsberg, Pickert, Strache, Derschatta, Kraus, Wenzlitzke, Bos, Pernerstorfer, Fuss, Ausserer, Steinwender, Weitlof in še drugi vprašali so po obširnem, z napadi na Slovence napolnjenem popisu ljubljanskih dogodbe od dne 3. junija t. l. ministra notranjih zadev:

„Po katerih sredstvih namerava seči njegova prevzvišenost gospod minister notranjih zadev v ta namen, da se avstrijskim Nemcem, ki so po omenjenih dogodbah v svojih najžlahnejih čutilih najglobokeje žaljeni, dá zadostenje, dalje, da se nemudoma zopet pridobijo za vzdrževanje miru in reda neizogibna poročila, katera so v resni nevarnosti vsled početja sedanjega ljubljanskega mestnega zastopa?“

Ker interpelanti v teku 12 dni niso prejeli odgovora, ponovili so interpelacijo dne 17. junija; minuli petek, pa je grof Taaffe na omenjeno interpelacijo odgovoril tako-le:

Čast mi je na to interpelacijo sledeče odgovoriti:

Namen, avstrijskemu domoljubu grofu Antonu Auerspergu, odličnemu pesniku Anastaziju Grünu v rojstnem mestu Ljubljani postaviti časten spominek, bil je gotovo hvale vreden, in morebiti da bi bilo stvari bolj primerno, ako bi se bil večji krog deležnikov združil v sklepu, domoljuba, izredno duhovitost, pesnika, ki je svoji domovini kranjski, svojemu rojstnemu mestu Ljubljani v slavo, po njegovi smrti skupno častiti.

Ako se je te misli poprijel in jo izvršil samo nemški „Turnverein“ v Ljubljani in se mu nasproti skoraj dve leti trajajočih priprav od deželne vlade ni stavilo nikakoršnih zaprek, tedaj se v tem ne more uvidevati zla volja vladinih organov, posebno ker se ne more tajiti, da ni bilo s lne potrebe, napravo spominka za politiko, pesnika — uvrstevati v okvir pravnega delokroga telovadnega društva. (Veselost na desni.)

Pa tudi od strani mestnega upravištva ljubljanskega se podvzetju nemškega „Turnvereina“ ni nasprotovalo ter se je stavbenko-uradno dovoljenje za vzi-danje spominka v zidovje križanske hiše podelilo brez oporekanja. (Klic z leve: Saj niso mogli prepovedati). Še le potem, ko je spored slavnosti razkritja od dne 3. junija deželna vlada po zaslišanji mestnega magistrata kot političnega urada prve stopnje z ozirom na postavo o pravici zborovanja z malimi premembami, z ozirom na varnost vtemeljenimi, odobrila s premembo, da se ima vračanje sprevoda od slavnostnega sprevoda v kazinski vrt skrajšati, pričelo se je ono obžaljivo narodno ravnanje, katero je pripeljalo do sklepa ljubljanskega mestnega odbora z dne 1. junija in k neljubim izgre-dom dne 3. junija in slednjih dni.

Potem, ko so najprej nemški deželni časniki vsled vabila od ljubljanskega „Turnvereina“ došlega različnim društvam v znani pretiranosti in z navadnimi frazami (tako je! na desni, — ugovor na levi; poslanec Kindermann: ti hudobni razbijajoči Nemci!) napravo Anastazij Grünovega spomenika v Ljubljani in predstoječo slovesnost kot orjaško delo nemškega duha (klici na levi: gotovo!) kot hvalevreden korak brambe v boju z drugo narodnostjo dežele (čujte! na desni) itd., označili, en slovensko-narodni list v Ljubljani zagnal je v nasprotnem smislu najostrejši glas in se je ta list, čeravno po gosposki zaplenjen, razširil v nižjih krogih slovenskega prebivalstva, katerega se je polastila neka razburjenost, katera ni mogla ostati brez vpliva na nemške kroge.

Pri takih okoliščinah in pod vplivom raščečega narodnega razburjenja zbral se je dne 1. junija mestni odbor ljubljanski, da bi sklepal o vabilu nemškega „Turnvereina“ zaradi vdeležbe pri svečanosti in zaradi sprejetja spominka v varstvo občine.

Sklepi občinskega sveta, spominka ne sprejeti v varstvo, ako bi deželna vlada prošnje občine svečanost prepovedati, ne vslišala — pa bi mestna občina odgovornosti za javni mir in red ne prevzela, ampak da bi deželni vladi skrb za vzdrževanje miru prepustila, brez dvombe zasluži jo obsodbo, ker niso v soglasji s postavno dolžnostjo mest z lastnim statutom, katerim pristaja delovanje političnih uradov prve instance.

Deželni predsednik kranjski je tudi takoj, ko je dobil vednost od teh sklepov z razpisom z dne 2. junija t. l. št. 1374 občini razložil dolžnost, katera ji pripada po postavi in ji je dalje vsled telegrafičnega naročila z dne 2. junija naznanila, da je izrečeno odklonenje odgovornosti po občinskem pravilniku nedopustljivo.

Ob enem je deželni predsednik z nadrobnimi naročili gledé postopanja občinskih organov, s pozvanjem 30 žandarjev v Ljubljano, s primernimi ukazi do sosednih okrajnih glavarstev za slučaj izletov slavnostnih gostov v okolico ljubljansko, konečno s prepovedjo slovesnega uhoda od zunaj prišedših slavnostnih gostov, na kar se pri prvič predloženem in odobrenem sporedu ni oziralo, vse primerne naredbe ukrenil, da bi se motenje slavnosti kolikor moč zabranilo.

Ako se je vklub temu dne 3. junija in slednje dni pripetilo obžalovalno motenje javnega miru in reda v Ljubljani, tedaj se more to smatrati za izrastek prenapetega, po zlobnem hujskanji motenega narodnostnega čutstva, katero konečno hoče v najprostejših, najnaravnejših činih videti hudobno izzivljanje, nikakor pa ne kot nasledek zanemarjenja dolžnosti katerekoli oblasti (oho! na levi), tudi ne pri mestni občini ljubljanski. (Čujte! čujte! na levi.)

Oblastnije v Ljubljani in izrekoma tudi magistrat z županom na čelu kot izvrševalec mestnega odbora je po poročilih mi predloženih, svojo dolžnost nasproti cestnim izgre-dom v najpolnejši meri izpolnil. (Čujte! na desni.)

Njegovemu neumornemu prizadevanju, katero je segalo na vse strani in je bilo hvale vredno podpirano po poveljništvu vojne posadke v Ljubljani je pripisati, da so se cestne demonstracije omejile na nabiranje velikih množin ljudstva in na neredno vpitje in da se ni nikjer pripetilo poškodovanje osebe ali imetja.

Mestna občina pa je Anastazij Grünov spominek dejansko sprejela v svoje varstvo (čujte! na desni, — smeh na levi), ker je takoj po svečanosti odkritja pri njem nastavila redarja za čuvaja (nov smeh na levi in klic: „Turnverein“ ga je plačal), in ko ga je vendar-le pobalinska roka pomazala, takoj dala osnažiti.

Iz dejansko primerne vedenja občinskih organov v Ljubljani v času tamošnjih cestnih izgre-dov se uže

vidi, da je občinski zastop takoj sam spoznal, da svojih sklepov z dné 1. junija ne more vzdržati in jih je zato z lastnim postopanjem primerno predrugačil.

Tolmačenje, katero mestni svet v sklepu z dne 9. junija svojim prejšnjim sklepom z dne 1. junija dajati skuša in katero mi je osebno k meni došli župan naznanil, daje daljni dokaz, da se je pri mestnem svetu popolna zavest povrnila, katero stanje in katere dolžnosti mu v upravnem državnem organizmu pripadajo (smeh in klic na levi: to je izvrstno!) in se z gotovostjo sme pričakovati, da v njihovem prihodnjem ravnanji tudi trenutek omahovanja ali obotavljanja gledé na spolnovanje njegovih dolžnosti nastopil ne bo. (Dobro! na desni.)

V kolikor me tedaj prašatelji vprašajo, po katerih sredstvih seči hočem, da se zopet podajo potrebna poročila za vzdrževanje miru in reda, katerim ravnanje sedanjega ljubjanskega mestnega zastopništva najresnejše preti, morem na to odgovoriti, da nevarnosti za mir in red vsled ravnanja sedanjega ljubjanskega mestnega zastopništva za sedanjost in za prihodnost uvideti ne morem (dobro! dobro! na desni, — ugovor na levi), in tedaj nimam povoda, segati po posebnih sredstvih, da bi si pridobil poročila v tej zadevi. — V kolikor pa sem bil vprašan, katerih sredstev se hočem poslužiti, da bi „najglobokeje žaljenim in v njihovih najžlahnejših čutstvih zadetim avstrijskim Nemcem podal zadostenja“, izreči moram gotovo ne neopravičeno dvombo, jeli so avstrijski Nemci res voljni, se žaljene in v svojih najžlahnejših čutstvih zadete se čutiti po početju večinoma iz šolarjev, pouličnih pobalinov in rokodelskih učencev obstoječe ljudske množice v Ljubljani. (Veselosť na desni, glasni ugovor in klic na levi: z vštetim mestnim svetom!)

Ako bi to proti mojemu pričakovanju vendar-le bilo, tedaj bi žaljenim in prizadetim moral prepustiti, v policijskih kaznih, katere so cestne izgrede zadelé ali jih še bodo prizádele, ono zadostenje uvidevati (živahna veselost na desni), katera se jim pri razloženih razmerah in v mejah okvira postave podati more. (Živahna pohvala in ploskanje na desni.)

Predlog Mengerjev, da naj bo o tem odgovoru v prihodnji seji razgovor, bil je z veliko večino zavržen.

Naši dopisi.

Dobrova 17. junija. (Poziv.) Bliža se čas, ob katerem bode 25 let preteklo, ko bili so sledeči gospodje sobratje in sotrudniki na šolskem polji svoje pripravniške študije dovršili ter bili kot ljudski učitelji imenovani in na jim odločena mesta dekretirani ter se sedaj kot taki še trudijo v potu svojega obraza za izobrazbo mladine in svoj vsakdanji kruh po teh-le krajih:

Barle Ivan, učitelj v Podzemlji;

Fabijančič France, učitelj v Bučki;

Francelj Štefan, učitelj v Studenem;

Gantar Ivan, nadučitelj v Studencu;

Gostiša Jakob, učitelj v Ajdovici;

Kimovec Jarnej, nadučitelj v Loškem Potoku;

Klinar France, učitelj pri sv. Vidu poleg Cirknice;

Pleško Ivan, učitelj v Idriji;

Praprotnik France, učitelj v Preski in pa podpisani kot nadučitelj tukaj na Dobrovi.

Vsi ti trudimo se že od leta 1861., toraj 25. leto svojega trudapolnega in težavnega delovanja na šolskem polji, in ker ves ta čas še nobenkrat vsi skupaj zbrani bili nismo, zberimo se toraj letos med velikimi šolskimi počitnicami kje v bližini bele Ljubljane, morda tukaj na lepi in prijazni Dobrovi, da obhajamo na primeren in pošten način svojo 25letnico aktivnega službovanja

našega. Pri tej priliki zahvalili bi se pred vsem milemu Bogu za pomoč njegovo, s katero nas je skoz celo četrť stoletja v težavnem poklicu našem na vse strani dobrotno podpiral.

Spomnili bi se pa tudi naših umrlih sobratov, kateri bili so z nami vred leta 1861. učiteljsko pripravnico dovršili, se z nami vred potem na šolskem polji trudili, a jih je neizprosljiva smrt v teku časa izmed naše srede pobrala.

Upam toraj, mili gospodje sobratje, da bode temu pozivu, kateremu povod bil je nasvêt vrlega g. Ivana Barle-ta, pritrditi izvolili.

Prosim Vas toraj, prevdarite to zadevo ter mi izvolite kmalu vsak svoje mnenje pismeno javiti, da se potem na željo večine določi čas in spored 25letnemu obhajanju našega trudapolnega delovanja v učiteljskem stanu.

Ako izvolite lepo Dobrovo za obhajanje 25letnice naše, poskrbelo bode se tukaj za pošteno in ne predrago postrežbo.

Čas, kraj in spored bratovski zabavi, kakor bode to večina določila, objavil bode se pozneje v „Učit. Tovarišu“ in „Novicah“.

Do tistega časa pa, sobratje premili, zdravstvujte mi! Bog z Vami in pomoč njegova!

M. Rant.

Iz Selške doline 20. jun. — Sprejmite, drage „Novice“ dopis iz trde kmetiške roke, katera želi razmere v naši dolini nekoliko opisati. Naj pred vsem začnem o vremenu; kakor povsod, je tudi nas suša pritiskala; posebno po senošetih bo malo sena. To pa že sedaj občutimo, ker se živina ne more skoraj po nobeni ceni prodati, posebno bolj slaba ne. Kar nam je nerazumljivo, je to, da, če se kmet hoče živine iznebiti, jo mora mesarju prav v slepo ceno dati. Meso se pa na drobno še ravno tako drago prodaja po mestih in trgih kakor prej. Več kmetov se je v tej reči že jezilo rekoč: „Zakaj ne naredé tarife za meso in kruh, kot je bila prejšnje čase?“ Napravo takih tarif bi toraj prav priporočali vsem oblastnijam, ki imajo s to zadevo opraviti, pa tudi mestnim in deželnim zborom. Naj bi se tako vredilo, če je živina ali žito po ceni, da naj ta, kdor kupuje in vživa, po ceni dobi, ne pa tako kot je zdaj, kjer mesarji od kmeta živino v slepo ceno dobé, meso pa drago prodajajo. Res je, vsak mora zaslužek imeti, pa le spodoben, ne pa v odrtijo; tudi se mesarji izgovarjajo, da so prejšnja leta zgubo imeli, kar pa ni tako. Ali bodo morda oni tistemu kaj povrnil, ki je prejšnja leta pri kupčiji ob premoženje prišel in zdaj ne more več kupčevati? Pravica vsem enaka! Tarifa naj bo taka, da, kedar bo živina draga, naj bo tudi meso dražje, kedar je pa živina po ceni, kakor letos, naj bo še meso ceneji; tisti, ki bi določevali ceno, bodo že skrbeli, da bodo mesarji spodoben zaslužek lahko imeli, ne pa, da bi skoraj polovico vrednosti zastonj dobili, kakor letos. Kmetje tudi želé, da bi se cene raznih pridelkov, posebno žive živine, v „Novicah“ razglašale, da bi kmetje vedeli, kako je s živino. Tudi bi prosili, da bi „Novice“ o sejnih z dežele kaj poročale. Živinska kupčija bi bila najbolj pravična, ako bi se le na vago vravnala in cena njena po časnikih razglašala; ne malokrat je kmet od kupca v kupu hudo prevarjen, kar bi tako ne bilo, ako bi se živina vagala, večé občine tako take vage potrebujejo, bi jih toraj kmalu napravile.

(Konec prih.)

Iz Ljubljane. — Velika turnarsko-turjaška demonstracija v Ljubljani videti je dognana z odločnim odgovorom ministerskega predsednika na interpelacijo Mengerjevo, katero obširneje priobčujemo na drugem mestu današnjega lista. — Ministrov odgovor obsoja demon-